

**Національний технічний університет Україна
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова Предметної комісії

Гарант освітньої

програми 6 Павло КУТУЄВ

« 26 » « 02 » 2021 р.

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з навчальної роботи

Анатолій МЕЛЬНИЧЕНКО

М.П.

« 26 » « 02 » 2021 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ
для здобуття наукового ступеня доктор філософії
за спеціальністю 054 Соціологія**

*Програму рекомендовано вченою радою
факультету соціології і права*

Зміст

1. Загальні відомості.....	3
2. Питання, що виносяться на екзаменаційне випробування.....	4
3. Навчально-методичні матеріали.....	6
4. Рейтингова система оцінювання.....	9
5. Приклад екзаменаційного білету.....	10

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Вступний іспит на навчання для здобуття наукового ступеня доктор філософії спеціальності 054 «Соціологія» проводиться для тих вступників, які мають ступень магістра*.

Освітня програма «Соціологія» відповідає місії та стратегії КПІ ім. Ігоря Сікорського, за якою стратегічним пріоритетом університету є фундаменталізація підготовки фахівців. Особливості освітньої програми враховані шляхом обрання змісту програми вступного іспиту.

Програма складена з урахуванням питань, які вивчаються в межах дисциплін: «Соціологія», «Історія соціології», «Методологія та методи соціологічних досліджень», «Кількісні методи соціологічного дослідження», «Якісні методи соціологічного дослідження», «Сучасні соціологічні теорії». Мета випробування: виявлення рівня володіння здобувачем сучасними теоріями, методологією та методами соціологічних досліджень.

Завдання вступного випробування складається з двох теоретичних питань. Вступне випробування зі спеціальності проводиться у формі усного екзамену.

Тривалість підготовки вступника до відповіді – 2 академічні години.

У наступному розділі програми наведені питання, які стосуються виконання завдань вступних випробувань.

Інформація про правила прийому на навчання та вимоги до вступників освітньої програми «Соціологія» наведено в розділі «Вступ до аспірантури» на веб-сторінці аспірантури та докторантури КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://aspirantura.kpi.ua/>

*Відповідно доп.2 Розділу XV закону Про вищу освіту вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра

II. ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Структура сучасного соціологічного знання.
2. Типології суспільств в сучасній соціологічній науці: традиція та модерність.
3. Теорії походження суспільства та їх евристичні можливості.
4. Соціологія та влада: проблеми взаємодії. Роль соціології в соціальному реформуванні сучасного українського суспільства.
5. Основні підходи до визначення соціальної структури суспільства.
6. Феноменологічна концепція структурування соціальних взаємодій.
7. Класифікація соціальних інститутів. Процес інституціоналізації.
8. Концептуальні засади вивчення соціальної мобільності.
9. Структурно-функціональний підхід до вивчення соціальної стратифікації.
10. Багатомірні підходи до вивчення соціальної стратифікації.
10. Соціологічні підходи до вивчення проблеми бідності.
11. Лінгво-етнічна структура суспільства: поняття, характеристики в українському суспільстві, сучасні тенденції національно-етнічних процесів.
12. Релігійно-конфесійна структура суспільства: поняття, характеристики в українському суспільстві, сучасні тенденції релігійно-конфесійних процесів.
13. Структури громадянського суспільства, механізми їх функціонування та роль в сучасних суспільствах.
14. Динаміка соціальних нерівностей в сучасному українському суспільстві.
15. Процеси поглиблення соціальних нерівностей.
16. Концепція соціального простору та класів П.Бурдьо.
17. Концепції мережевих структур (М.Кастельс); особливості функціонування соціальних мереж.
18. Концепції класового аналізу Дж.Голдторпа та Е.О.Райта: методологічний підхід, концептуальні поняття і чинники соціального класу
19. Концепти соціального класу та статусу: порівняльний аналіз.
20. Концепт соціального капіталу та його пізнавальні можливості. Види капіталу та їх співвідношення.
21. Особливості класового структурування сучасного українського суспільства.
22. Провідні тенденції соціальної мобільності в сучасному українському суспільстві.
23. Культурна трансформація пострадянського суспільства.
24. Сучасні міграційні процеси. Типи міграцій.
24. Освіта як інститут і фактор соціальних нерівностей: тенденції в сучасному світі, способи вивчення.
25. Дослідження проблеми бідності в сучасній соціології.
26. Соціологічні концепції соціалізації: порівняльна характеристика.
28. Концепція соціальної дії Т.Парсонса.
27. Формальні, неформальні та референтні групи. Теорія референтних груп Р.Мертонса.

28. Класичні та сучасні концепції бюрократії (М.Вебер, Р.Мертон, М.Кроз'є, З.Бауман). Бюрократія та олігархія (Р.Міхельс).
29. Нації та національні спільноти. «Уявлені спільноти» та конструювання національної ідентичності.
30. Специфіка соціологічного підходу до вивчення господарських процесів.
31. Порівняльний аналіз концепції постіндустріального суспільства і марксистської теорії суспільно-економічних формацій.
32. Підприємництво: поняття, економічні функції і роль в господарському розвитку.
33. Основні теорії і концепції девіації в сучасній соціології. 36. Різновиди малих груп. Їх характерні риси і особливості.
34. Методологічні основи соціологічного знання. Сучасні методологічні парадигми соціологічного дослідження.
35. Типи соціологічних досліджень.
36. Програма соціологічного дослідження: структура, функції, вимоги до програми.
37. Теоретична та емпірична інтерпретація та операціоналізація основних понять соціологічного дослідження.
38. Гіпотези соціологічного дослідження: поняття, типи, методологічні вимоги до формулювання гіпотез.
39. Вимірювання в соціологічному дослідженні. Основні типи шкал, що використовують в соціології.
40. Екологічна соціологія Чиказької школи (Р.Парк, Е.Берджес).
41. Теорії соціального обміну (Б. Скіннер, Дж. Хоманс, П. Блау, Р. Емерсон).
42. Теорія символічного інтеракціонізму Дж. Г. Міда і Г.Блумера.
43. Етнометодологія Г.Гарфінкеля.
44. Інтегральна соціологія П.Сорокіна.
45. Теорії постіндустріального суспільства Д.Бела та А.Турена.
46. Соціологічні концепції масового суспільства (Д.Рісмен, Х.Ортега-і-Гасет, Е.Шілз, Г.Блумер).
47. Соціологічні теорії тоталітарного суспільства (Х.Арендт, К.Мангейм).
48. Соціологічні теорії інформаційного суспільства.
49. Теорії розвинутого індустріального суспільства середини ХХ ст. (Франкфуртська школа, Р.Арон та ін.).
50. Теорія радикализованого модерну та соціальної структурації Е.Гіденса.
51. Теорія комунікативної дії Ю.Габермаса.
52. Теорія раціонального вибору (Дж. С. Коулмен, Дж. Елстер).
53. Постмодерністська соціологія про природу сучасного соціуму (Ж.-Ф.Ліотар, Ж.Бодрійяр, Дж.Фрідман).
54. Феноменологічна соціологія знання П. Бергера і Т. Лукмана.
58. Публічна соціологія та її вплив на соціологічний дискурс.
55. Засади світ-системного аналізу як соціологічної

- дослідницької програми.
56. Засади соціологічного теоретизування про модернізацію.
  57. Кількісні методи в соціологічному дослідженні.
  58. Статистичні методи вивчення взаємозв'язків явищ.
  59. Аналіз даних вторинних та порівняльних досліджень.
  60. Перевірка статистичних гіпотез.
  61. Особливості методології якісних досліджень в соціології.
  62. Багатовимірні методи аналізу даних: сутність, напрямки використання в соціології.

III. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. Бабенко С.С. Соціокультурний механізм динаміки соціальних нерівностей: обґрунтування концепції // Методологія, теорія і практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: збірник наукових праць. Харків: Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна, 2008. - С.46-50.
2. Бевзенко Л.Д. Стили жизни переходного общества. - К.: ИС НАНУ, 2008. - 144 с.
3. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания. – М.: Московский философский фонд, «Медиум», 1995.
4. Бурдьє П. Различение: социальная критика суждения (фрагменты) // западная экономическая социология: Хрестоматия современной классики / Сост. и н.ред.В.В.Радаев. – М.: РОССПЭН, 2004. С.537-565.
5. Бурдьє П. Социальное пространство и генезис классов // Бурдьє П. Социология социального пространства / Пер. с фр. Москва-СПб, «Алтейя», 2005. С.14-48.
6. Вебер М. Основные понятия стратификации // Человек и общество. Хрестоматия / Под ред. С.А. Макеева. – К.: Ин-т социологии НАН Украины, 1999, с.85 – 106.
7. Гидденс Э. Устройство общества. М., 2003. – С. 43 – 55, 384 – 398.
8. Дарендорф Р. О происхождении неравенства между людьми // Дарендорф Р. Тропы из утопии. Москва, 2002. С. 510-514.
9. Дэвис К. Функционалистское обоснование стратификации // Человек и общество. Хрестоматия. - К.: Ин-т социологии НАН Украины, 1999. – С. 107- 117.
10. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда: Пер с фр. - М.: Канон, 1996. - 432 с.
11. Классовое общество: теория и эмпирические реалии / Макеев С., Куценко О., Оксамитная С., Костенко Н., др. - Киев: ИС НАНУ, 2003.
12. Коваліско Н. В. Стратифікаційні порядки суспільства: концептуальні уявлення та досвід вивчення / Н. В. Коваліско.– К.: Інститут соціології НАН України, 2008.– 240 с.

13. Коваліско Н., Савчинський Р. Багатовимірний аналіз соціальної стратифікації сучасного українського суспільства (регіональний аспект) // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. №3, 2007. С.5-37.
14. Кон М., Хмелько М., Паниотто В., Хунг Х.Ф. Социальная структура и личность в период радикальных социальных изменений: анализ Украины в период трансформаций // Социология: теория, методы, маркетинг. 2005, № 3.
15. Кон Мелвін Л. Професійна структура і відчуження // Соціальні структури і особистість: Дослідження Мелвіна Л.Кона і його співпрацівників / Пер.з англ.. Київ: Києво-Могилянська Академія, 2007. С.94-108.
16. Кутуєв П.В. Концепції розвитку та модернізації в соціологічному дискурсі: еволюція дослідницьких програм. К.: Сталь, 2005. – 500 с. https://drive.google.com/file/d/0B_AwM9I0LK_yV0JtYWdoMlo4aTc4NlZjZGtYaTl3WXVVT0gw/edit
17. Куценко О.Д. Общество неравных. Классовый анализ неравенств в современном обществе: опыты западной социологии. - Харьков: Изд.центр Харьковского национального университета, 2000.
18. Куценко О.Д. Статус культурных неравенств в социологии // Новые социальные неравенства / Под ред.С.А.Макеева. Киев: Институт социологии НАНУ, 2006. Главы 2, 3
19. Ленски Г. Статусная кристаллизация: невертикальное измерение социального статуса / Социологический журнал. - №4. – 2003.
20. Линтон Р. Статус и роль // Человек и общество. Хрестоматия / Под ред. С.А.Макеева. – К.: Ин-т социологии НАНУ, 1999.
21. Маркс К. Социология: Сб.: Пер.с нем. — М. : КАНОН-Пресс-Ц, 2000. — 432с.
22. Матусевич В.А. Динаміка соціально-демографічної структури статусних груп та її наслідки // Українське суспільство 1992-2008. Соціологічний моніторинг. - К.:ІС НАНУ, 2008. - С.18-25.
23. Неравенства в социологической перспективе // Новые социальные неравенства / Под ред С.А.Макеева. - Киев: ИС НАНУ, 2006. Гл.1. С. 14-42.
24. Новые социальные неравенства / Под ред. С. Макеева.– К.: Институт социологии НАН Украины, 2006.– 355 с.
25. Оксамитна С.М. Гендерні відносини // Соціологія. Навч. посібник за ред. д.с.н. Макеєва С.О. - К.: Знання, 2008. - С.297-331.
26. Подвижность структуры. Современные процессы социальной мобильности
27. / Макеев С.А., Прибыткова И.М., Оксамитная С.Н. и др. – К.: Ин-т социологии НАНУ, 1999.
28. Радклифф-Браун А.Р. Структура и функция в примитивном обществе // Религия и общество. Хрестоматия по социологии религии. – М.: Аспект Прес, 1996. (421-438).
29. Симончук Е. Классовое действие: тенденции формирования социальных классов в Украине / Е. Симончук // Социология: теория, методы, маркетинг. — 2011. — № 4. — С. 50–96.

30. Симончук Е. Классовое сознание: опыт сравнительного эмпирического изучения // Социология: теория, методы, маркетинг. — 2010. — № 4. — С. 56-84.
31. Симончук Е.В. Классовые структуры в сравнительной перспективе // Украинское общество в европейской перспективе / Под ред. Е.И.Головахи, С.А.Макеева. Киев: ИС НАНУ, 2007. С.33-104.
32. Симончук О. Динаміка соціально-класової структури у пострадянській Україні / О. Симончук // Українське суспільство. Двадцять років незалежності. Соціологічний моніторинг. — Т. 1. Аналітичні матеріали / За ред. В. Ворони, М. Шульги. — К. : Інститут соціології НАН України, 2011. — С. 68–83.
33. Симончук О.В. Середній клас у соціальній структурі українського суспільства // Структурні виміри сучасного суспільства: Навчальний посібник / За ред. С. Макеєва. — К.: Інститут соціології НАН України, 2006. — С. 209–243.
34. Сохань Л. Стиль жизни // Социология молодежи. Энциклопедический словарь. - М., 2008. - С. 484-486.
35. Соціокультурні ідентичності та практики / Під ред. А. Ручки. – К.: Інститут соціології НАН України, 2002. –315 с.
36. Соціологія. Навчальний посібник / Під ред.С.О.Макеєва. – Київ: Інститут соціології НАН України, 1998.
37. Соціологія: Підручник / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; За ред. Н. П. Осипової. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — 336 с.
38. Шкаратан О.И., Сергеев Н.В. Реальные группы: концептуализация и эмпирический расчет // Общественные науки и современность. – 2000.- № 5. С.33-45.
39. Штомпка П. Понятие социальной структуры: попытка обобщения // Социологические исследования. – 2001. - № 9. - С. 3-13.
40. Шютц А. Смысловая структура повседневного мира. М., 2003.
41. Головаха Є., Горбачик А. Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: за результатами “Європейського соціального дослідження” 2005–2007– 2009–2011. – К.: Інститут соціології НАН України, 2012. – 119 с.
42. Крамер Д. Математическая обработка данных в социальных науках: современные методы. – М.: Издательский центр «Академия», 2007.
43. Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. – К.: КМ Академія, 2004. – 270 с.
44. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности : Учеб. пособие. –3-е изд., стер . – М. : Омега-Л, 2007. – 567 с.
45. Brown Bruce (Bruce L.) Multivariate analysis for the biobehavioral and social sciences / Bruce L. Brown, Suzanne B. Hendrix, Dawson W. Hedges, Timothy B. Smith. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2012.
46. Druckman D. Doing research: Methods of inquiry for conflict analysis. Sage, 2005.

47. Kline R. Principles and Practice of Structural Equation Modeling /Rex B. Kline. – N.-Y. : The Guilford Press., 2010. – 427 p.
48. Neuman W. Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches. 7th Edition, Pearson, 2007.

IV. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Початковий рейтинг абітурієнта за екзамен розраховується виходячи із 100-бальної шкали. При визначенні загального рейтингу вступника початковий рейтинг за екзамен перераховується у 200-бальну шкалу за відповідною таблицею (п.4) .

2. На екзамені абітурієнти готуються до усної відповіді на завдання екзаменаційного білету.

Кожне завдання комплексного фахового вступного випробування містить два теоретичні питання.

Кожне з двох питань оцінюється у 50 балів за такими критеріями:

- «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації – 45-50 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації (припустимі незначні неточності) – 35-44 балів;
- «задовільно», неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації (відповідь містить певні недоліки) – 30-34 бали;
- «незадовільно», відповідь не відповідає умовам до «задовільно» – 0-29 балів.

3. Сума балів за відповіді на два питання на екзамені переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

4. Сума балів за відповіді на екзамені переводиться до 200- бальної шкали згідно з таблицею:

Таблиця відповідності оцінок рейтингової системи оцінювання (PCO, 60...100) балам 200-бальної шкали (100...200)

Оцінка PCO	Бали 100...200	Оцінка PCO	Бали 100...200	Оцінка PCO	Бали 100...200	Оцінка PCO	Бали 100...200
60	100,0	70	125,0	80	150,0	90	175,0
61	102,5	71	127,5	81	152,5	91	177,5
62	105,0	72	130,0	82	155,0	92	180,0
63	107,5	73	132,5	83	157,5	93	182,5
64	110,0	74	135,0	84	160,0	94	185,0
65	112,5	75	137,5	85	162,5	95	187,5
66	115,0	76	140,0	86	165,0	96	190,0
67	117,5	77	142,5	87	167,5	97	192,5
68	120,0	78	145,0	88	170,0	98	195,0
69	122,5	79	147,5	89	172,5	99	197,5
						100	200,0

У. ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Форма № Н-5.05

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(повне найменування вищого навчального закладу)

Освітній ступінь *доктор філософії*

Спеціальність *054 Соціологія*

(назва)

Навчальна дисципліна *Соціологія*
Вступний іспит

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № _____

1 Структура сучасного соціологічного знання.

2. Порівняльний аналіз концепції постіндустріального суспільства і марксистської теорії суспільно-економічних формацій.

Затверджено

Гарант освітньої програми

_____ Павло Кутуєв

Київ 2021

РОЗРОБНИКИ:

*Кутуєв Павло Володимирович, д. соц. н., проф., завідувач
кафедри соціології*

---

*Панченко Любов Феліксівна, д. пед. н., проф., професор кафедри
соціології*

Єнін Максим Наїмович, к. соц. н., доцент кафедри соціології

Коржов Геннадій Олександрович, к. соц. н., доцент кафедри соціології

Пиголенко Ігор Вікторович, к. філос. н., доцент кафедри соціології

---

*Якубін Олексій Леонідович, к. політ. н., старший викладач кафедри
соціології*

Програму рекомендовано:

Вченою радою факультету соціології та права

Голова вченої ради

_____ Яна ЦИМБАЛЕНКО

протокол № 7

від « 10 » « 03 » 2021 р.